

אוניברסיטת חיפה

אודיטוריום מוזיאון הכט

החוג למוסיקה

הקונצרט השלישי במסגרת

סדרת הקונצרטים האוניברסיטאית תשע"ג (2012/13)

יום א', 23 בדצמבר 2012, בשעה 14:15,

באודיטוריום מוזיאון הכט

רביעיית היידן הישראלית

בתכנית:

יוזף היידן: רביעיית כלי-קשת במי במול מז'ור, אופ' 33 מס' 2, הוב' III:38 ("The Joke", "הבדיחה", 1781)

Allegro moderato, cantabile

Scherzo: *Allegro*

Largo sostenuto

Finale: *Presto*

בדז'יך סמטנה: רביעיית כלי-קשת מס' 1 במי מינור ("Z mého života", "מחיי", 1876)

Allegro vivo appassionato

Allegro moderato à la Polka

Largo sostenuto

Vivace

משך הקונצרט כשעה ורבע

את חיבורן של שש רביעיות כלי הקשת אופ' 33 השלים היידן ב-1781. הוא ראה בהן נקודת מפנה בדרכו הקומפוזיטורית וטען שחברו "באופן חדש לגמרי ומיוחד". בכל מקרה, לרביעיות נודע תפקיד מפתח בגיבושה של השפה המוסיקלית הקלאסית. לפני הוצאתם לאור הוצעו עותקים של כתב היד של הרביעיות למכירה לפטרונים בולטים. "הרביעיות הרוסיות" (Russian Quartets) קיבלו את שמן מפני שבוצעו לראשונה בווינה בנוכחות הדוכס הגדול הרוסי פאול (לימים, הצאר פאול השני) ורעייתו.

חטיבת הפיתוח של הפרק הראשון – משקלו מרובע – נפתחת בנגינה בצ'לו של התבנית הפותחת את הרביעייה. הפרק השני – בסולם הראשי של היצירה – הוא סקרצו, במקום מנואט כמקובל עד תקופת חיבור הרביעייה.

הפרק האיטי ברביעייה – השלישי, בסי במול מז'ור, במשקל משולש – נחשב למופת של פיתוח נושאי, בזכות החילופין של האירועים המוסיקליים והפיתוח של החומר המוטיבי על ידי כל הכלים במרקם הומופוני. הפרק נפתח בהצגת נושא בנגינת שני כינורות. אחר כך מצטרף אליהם הצ'לו בליווי. בהמשך מתנגן דואט של הוויולה והכינור השני, ומלווה אותם הכינור הראשון. לבסוף, הנושא מנוגן על ידי הרביעייה בשלמותה. למעשה, הפרק בנוי בצורה של קרשנדו טקסטורלי. חטיבתו הצורנית הראשונה כתובה בסגנון קנטיבלה. אז מופיע חומר חדש לגמרי וארבעת הכלים מנגנים יחדיו. חטיבתו האמצעית של הפרק מנוגדת אפוא לחטיבותיו האחרות – רמתה הדינמית גבוהה, הטקסטורה שלה הומופונית ואופיה ריתמי (ערכים קצרים, סטקטו). נראה כי, באופן פרדוקסלי, ההתנהגות המוסיקלית הנורמאטיבית מתרחשת בנגינת קבוצות כלים מצומצמות, ואילו התנהגות "פרועה" מופיעה בקטעי ה-tutti.

כינויה של הרביעייה – "הבדיחה" – ניתן לה על שום ה'משחק' של המלחין בציפיותיהם של המאזינים בפרק הרביעי (שסולמו, כמובן, מי במול מז'ור, ומשקלו שש שמיניות). משחק זה מתגלם בשינויי מפעם פתאומיים שחלים במהלך הפרק, ובסדרת השתקים והסיומת החרישית בקודה שלו, המעמידות פנים כאילו היצירה מסתיימת לפני שזה קורה בפועל.

(רוני ברנר)

הרביעיה נכתבה ב-1876 ובוצעה לראשונה ב-29 במרס 1877 בפראג.

במכתב שכתב לאחד ממקורביו ציין סמטנה שהרביעיה אוטוביוגרפית. הפרק הראשון מתאר את נעוריו, את נהייתו אחר אמנות ורומנטיקה (נושא שני), אך גם אזהרה לגבי עתידו הטראגי (נושא ראשון). הוא כתוב בצורת סונטה, אך מכיל שינויים קלים ביחס לצורה המסורתית. כך למשל, הרפריזה נפתחת בנושא השני. הפרק השני, מעין סקרצו-פולקה, מתאר את נעוריו המאושרים שבהם הרבה להלחין מנגינות לריקודים. הפרק כולל חיקויים פוגאליים שמתכתבים עם קטעים מתוך האוברטורה של האופרה פרי עטו הכלה המכורה. הפרק השלישי מבטא את האושר שחש נוכח אהבתו הראשונה, וגם הוא מכיל התכתבויות עם הכלה המכורה.

הפרק הרביעי מייצג תחילה את האושר של סמטנה בזכות היכולת לכלול אלמנטים עממיים במוסיקה שלו. עד מהרה משתנה אופיו. הוא מבטא אז את כאבו הנורא של המלחין עקב התחרשותו ב-1874. בסיום מופיעה תחזית עגומה לעתיד, לצד תקווה מזערית לריפוי, השלמה עם הגורל ועצב נוכח העדר מימוש הפוטנציאל היצירתי בשל התקדמות המחלה. לקראת סוף הפרק הרביעי, מופיע בכינור צליל גבוה מאוד שמבטא את הסבל של סמטנה בגלל הצפצוף המטריד שליווה את התחרשותו. הנושא הראשון מתוך הפרק הראשון מופיע שוב בסוף הפרק הרביעי.

היצירה מתייחדת במקצבים מורכבים (רגעים פוליריתמיים, פראזות שחורגות מעבר לקווי התיבה), שתקים מפתיעים (לקראת סוף הפולקה בפרק השני), חיתוכים צורניים פתאומיים (המעבר לפולקה בפרק השני), אקספרסיביות חסרת מנוחה (אוניסונים ומקצבים חגיגיים, לצד שינויי אופי חדים ופסאזים סולניים ארוכים הכוללים, בדרך כלל, חיקויים).

בזמנה, היצירה הייתה מתקדמת כל כך עד כי "האגודה לביצוע מוסיקה קאמרית בפראג", הגוף שעבורו נכתבה, דחתה אותה בטענה שסגנונה תזמורתי מדי ושהיא מציבה קשיים טכניים בלתי פתירים. סמטנה נפגע עמוקות מהדחייה ושקל לשכתב את היצירה. בסופו של דבר, היצירה בוצעה באיחור של שנתיים בגרסת המקור.

האינדיבידואליות של היצירה ניכרה בה כבר מלכתחילה, ועברו מספר שנים עד שזכתה להכרה כאחת היצירות הקאמריות החשובות במאה התשע עשרה. השפעתה הרבה ניכרת בעובדה שמלחינים צ'כיים הלחינו יצירות קאמריות שנועדו לתעד את תחושותיהם וזכו לכותרות המצביעות על כך.

(רוני ברנר)

רביעיית היידן הישראלית

אייל קלס | כינור ראשון

הכנר הישראלי אייל קלס, בנו ותלמידו של יאיר קלס, הופיע ולימד ברחבי העולם. בשנותיו הרבות באירופה הופיע עם מוסיקאים רבים, וביניהם ג'ון אוקונור, אדריאן ברנדל ומרטין רוסקו. עם שובו לישראל הקים את רביעיית היידן הישראלית ומלמד בבית הספר למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה באוניברסיטת תל-אביב. לפני כן לימד באקדמיה המלכותית באירלנד ובקולג' המלכותי במנצ'סטר. תלמידיו זכו בפרסים בתחרויות בינלאומיות והוא מוזמן דרך קבע לכיתות אמן ברחבי העולם. הרומן הראשון שלו, "הכינור של רוקה", פורסם בהוצאת קוראים. ספרו המקצועי "זן ואמנות האימון בכינור" התקבל בחום על ידי מוסיקאים ברחבי העולם. אייל קלס מורה בכיר בעמותת "מאסטרו" אשר מקדמת מוזיקה בפריפריה.

עוד על אייל קלס באתר www.eyalkless.com.

סבטלנה סימנובסקי | כינור שני

סבטלנה סימנובסקי – זוכה בפרס מיוחד בתחרות ע"ש צ'ייקובסקי לנגנים צעירים, בוגרת התיכון לאמנויות ע"ש תלמה ילין. היא בעלת תואר שני בהצטיינות מהאקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בתל אביב בהדרכתה של גבי ירינה סבטלובה. סבטלנה המשיכה את לימודיה ב-Roosevelt University, שיקגו (ארה"ב), בכיתתו של ואדים גלזמן. עם סיום לימודיה הוענק לה התואר Artist Diploma בביצוע מוסיקלי. סבטלנה השתתפה בפסטיבלים בחסותם של גדולי המוסיקאים, וביניהם ולרי גרגייאב, יו-יו מה ודניאל ברנבויס. היא מופיעה כסולנית וכנגנית מוסיקה קאמרית בקונצרטים בישראל ובארה"ב. סבטלנה מלמדת בקונסרבטוריון למוסיקה בגבעתיים והינה חברת סגל ההוראה בסמינרים של "קשת אילון". תלמידיה זוכים במלגות מטעם קרן התרבות אמריקה-ישראל.

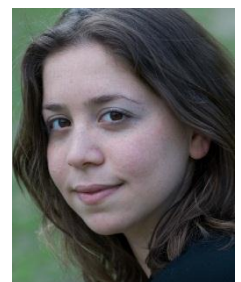
דניאל תנחלסון | ויולה

דניאל תנחלסון משלים בימים אלו לימודיו לתואר ראשון באקדמיה למוסיקה בירושלים בכיתתה של ד"ר לילך לבנון. במהלך שנות לימודיו שימש כנגן מוביל בסקציית הוויולות בתזמורת האקדמיה בירושלים, וכן כנגן נוסף בתזמורות שונות, בהן הקאמרטה הישראלית ואנסמבל סולני ת"א. כמו כן שימש שלוש שנים כנגן ראשי ב-WYO, ועמה הופיע ברחבי אירופה במסגרת פסטיבלים בינלאומיים שונים. דניאל משתתף בקביעות כנגן מוסיקה קאמרית וכחבר באנסמבלים שונים בפסטיבלים החשובים בישראל, ואף מנגן ומקליט ל"קול המוסיקה". הוא זוכה במלגות קרן התרבות אמריקה-ישראל משנת 2007, וכן במלגת לימודים מלאה במסגרת "תוכנית המצוינות הקאמרית" של האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים.

שירה מני | צ'לו

שירה היא בוגרת תואר שני ב-NEW ENGLAND CONSERVATORY שבבוסטון, ארה"ב, שם למדה בכיתתו של מר לורנס לסר. היא בוגרת התואר הראשון, בהצטיינות, בביה"ס למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה, אוניברסיטת ת"א, בכיתתו של הלל צרי. ניגנה בתזמורת NEW WORLD SYMPHONY, מיאמי (ארה"ב), בניהולו האמנותי של מאסטרו מייקל טילסון תומס, ובפסטיבלים חשובים ברחבי העולם. עם חזרתה לישראל הואצה עשייתה המוסיקלית והיא חברה כיום באנסמבל סולני ת"א ומופיעה רבות בקונצרטים קאמריים בארץ ובאירופה. שירה יזמה את הקונצרט "צלילים לחיים" במוזיאון ת"א לאמנות – קונצרט התרמה עבור האגודה למלחמה בסרטן. נאספו בו יותר מ-100,000 ש"ח לצרכי מחקר. שירה מני זכתה במלגת קרן התרבות אמריקה-ישראל בשנים 1997-2008, הוענקה לה מלגה ללימודים בחו"ל והיא מנגנת על צ'לו שמשאילה לה הקרן.

הקונצרט הבא בסדרה:

יום ראשון, 13 בינואר 2013, 14:15, **המשכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט, אודיטוריום 207**

אנסמבל ניקל

פטריק שטדלר, סקסופונים; ירון דויטש, גיטרה חשמלית; בריאן ארצי'נאל, כלי-נגישה; רטו שטאוב, פסנתר

בריאן פרניהאו (*Bone Alphabet*):(Brian Ferneyhough) לכלי-נגישה

חיה צ'רנובין: *סחף* לרביעייה (2008)

חוזה מריה סנצ'ז-ורדו (*Oxide*):(José María Sánchez Verdú) לרביעייה (2011)

פיליפ אורל (*Opcit*):(Philippe Hurel) לסקסופון טנור (1983/84)

מיכאל ורטמילר (*Skip a Beat*):(Michael Wertmüller) (2012)

הכניסה חפשית

אני מעוניין לקבל מידע על קונצרטים, הרצאות ואירועים אחרים בהפקת החוג למוסיקה באוניברסיטת חיפה.

שם: _____

כתובת דוא"ל: _____